ՀՕՐ ԱՆԷԾՔԸ

(ԲԱԼԼԱԴԱ)

ԼԵՒՈՆ ՄԱՆՈՒԷԼԵԱՆՑԻ

Եթէ դու յորս հեծցես
Յազատ ի վեր ի Մասիս,
Զքեզ կալցին Քաջք,
Տարցին յազատ ի վեր ի Մասիս,
Անդ կացցես և զլոյս մի՛ տեսցես։

Մովսէս Խորենացի.

Հսկայ Մասիսի ժայռի կատարին
Արտաւազդ արքան՝ նժոյգն հեծած
Կանգնած է մենակ՝ աղեղը ձեռին.
Եւ զոյգ բարակներն նորա մըտերիմ,
Իբրև պահապան, նորա մօտ կանգնած։

Հեծում է մըրրիկն, և գանգատելով
Թանձըր մըշուշը ձորերը պատում.
Հողմերն խաղում են պըտտուելով,
Ձիւնի տարափներն չորս կողմը դիզում…

Չորս կողմ—վիթխարի ժայռեր են ահեղ,
Ներքև—սև անդունդ՝ իւր վիհը բացած.

Բոլորը մրուայլ ժանտ է այնտեղ,
Բոլորը վայրի և ամայացած։

Շընչում է մրրրիկն և արքայի հերն,
Նըժոյգի թաւ բաշն օդում ծածանում։
Շներն հաչում են, և ձին սըմրակներն,
Կարծես կատաղած, ժայռին է զարկում։

«Հասէ՛ք օգնութեան, ընկեր-ծառաներ»,
Ահով ու դողով գոչում է արքան.
Սակայն նորա շուրջ հեծում են հողմեր, —
Եւ նորա ձայնին չը կայ պատասխան։

Կըրկին գոչում է, զոռում վերըստին,
Սառ արցունքներ են աչքերին փայլում,
Նըժոյգը դարձեալ դոփում է գետին,
Եւ բարակներըն ողբագին հաչում։

Բայց զո՛ւր. օգնութեան մի ձայն չէ հասնում։
Միայն արձագանքն է խուլ հեռաւոր
Նոցա ձայները ձորի խորքերում
Կըրկնում տըխրագին, որպէս սըգաւոր։

Եւ Արտաւազդըն ահաբեկ այն ժամ
Լըսում է իւր հոր անէծք դառնագին,
Որով նըզովեց մեծափառ արքան
Իւր չարանախանձ, մոլի զաւակին։

«Երբ դու Նըժոյգըդ հեծած հըրեղէն,
Արտաւազդ, Մասիսը որսի երթաս,
Քաջքերըն առնեն, քեզ վեհը ձըգեն,
Եւ լոյս-արևի կարո՛ւ դու մընաս։

Եւ սրտատըրոփ Արտաւազդ արքան
Լըսում է յանկարծ վայրենի ձայներ.
Նայում է—այնտեղ, հեռւից խըռներում
Վազում են ահա լերան ոգիներ։

Եւ նա շուտափոյթ ուժգին հարւածեց
Իւր ծանըր ծընկներն ըմբոստ նըժոյգին—
Նըժոյգը թըռաւ, ժայռիցը ոստնեց,
Եւ ողջ կըլանեց անդունդը մըթին։

Մըրրիկն դարձեալ մըռունչ է հանում,
Եւ թանձըր մըշուշն պատում է ձորեր.
Հողմերն խաղում են, հողմերըն հեծում,
Չորս կողմը դիզում ձիւնի տարափներ...

Էջմիածին, 1891 Թ. Հոկտեմբեր։